

FRAMTIDEN TILLHÖR DEM SOM VÅGAR

Fler jobb i nya och växande företag, förnyad välfärd och god miljö

VALMANIFEST
för Centerpartiet mandatperioden 2010-2014

1. DRÖMMEN FÖR SVERIGE

Alla människor har drömmar. Det kan handla om att bli lagledare i fotboll, utbilda sig, ta ett nytt jobb, ge barn en bra start i livet eller satsa på ett eget företag. Centerpartiet vill bygga ett Sverige där drömmar kan bli verklighet, ett Sverige där hela landet ska leva.

Centerpartiets vision för Sverige är ett företagsamt, grönt, tryggt, liberalt och öppet samhälle. Under snart fyra år har Centerpartiet styrt Sverige tillsammans med övriga allianspartier. Vi har haft ledningen för ett stort antal kommuner, landsting och regioner. Vi har drivit en politik med fokus på fler jobb och företag, minskat utanförskap och större öppenhet, bättre miljö, högre kvalitet och ökad valfrihet i välfärden. Vi har lotsat Sverige genom finanskris och djup lågkonjunktur och medverkat till ordning och reda i statens finanser. Sverige har haft en stark röst i världen och drivit på i EU och globalt för en ambitiös klimatpolitik, för fred, rättvisa och minskad fattigdom.

I höstens val söker Centerpartiet förnyat förtroende från väljarna. Vi vill fortsätta leda Sverige tillsammans med övriga allianspartier och vi vill vara med och leda utvecklingen i ännu fler kommuner, landsting och regioner.

Centerpartiet är Alliansens gröna röst. Centerpartiet är Alliansens företagsamma röst. Vi tillför Alliansen och Sverige unika värden genom fokus på företagande och entreprenörskap, miljö och klimat och livskraft i hela landet. Vi driver en politik för fler jobb genom nya innovativa och växande företag. Fler i arbete ger oss möjligheter att förnya välfärden. Vi vill öppna arbetsmarknaden för unga och andra som står utanför arbetsmarknaden. Kvinnor ska ha samma möjligheter och friheter som män. Sverige ska ha världens mest ambitiösa miljöpolitik.

Centerpartiets valmanifest innehåller prioriterade frågor för den kommande mandatperioden, men sätter också upp de mål för Sverige som vi vill ska vara uppnådda till år 2020. Vikten av god ordning i statens finanser gör att vissa angelägna reformer bara kan genomföras på sikt. Vi kommer alltid att värna de offentliga finanserna och skattebetalarnas pengar.

Sammanfattningsvis vill Centerpartiet lyfta följande frågor för mandatperioden 2010-2014.

- Bättre företagsklimat- fler jobb i hela Sverige
- Riv hindren - fler jobb till unga
- Mera RUT - valfrihet i välfärden
- Fler karriärvägar för kvinnor
- Världsbäst på mat och grön energi
- Inför en supermiljöbilspremie

2. FRIHET, TRYGGHET OCH MÅNGFALD I EN GLOBAL VÄRLD

Mänskligheten står inför stora utmaningar. Vi ska klara klimatet, öka människors frihet, stärka kvinnors rättigheter, lyfta människor ur fattigdom och öka tryggheten. Globalisering och frihandel har flätat samman våra ekonomier alltmer och lett till ökad tillväxt. Samtidigt drabbar krig och konflikter människor i många länder.

Centerpartiet vill att Sverige ska vara en aktiv och engagerad aktör för en grönare, friare och mer solidarisk värld. Sveriges säkerhet tryggas bäst genom samarbete med andra länder och i olika organisationer där vi gemensamt kan arbeta för att bidra till fred och säkerhet i världen. Genom samverkan inom EU bygger vi säkerhet. FN ska reformeras så att organisationen kan stå starkare. Samarbeten med regionala organisationer som Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa och NATO är viktiga.

EU intar en unik position i svensk utrikespolitik. Det är genom EU som Sverige har störst möjligheter att påverka omvärlden. För att få mesta möjliga inflytande ska Sverige tillhöra kärnan i EU:s utrikes- och säkerhetspolitik. Centerpartiet driver på för att EU ska bli en global aktör och ledare i frågor som rör hållbar utveckling, mänskliga rättigheter, kvinnors frihet, demokratisk utveckling, konfliktlösning samt hållbar fred och frihet.

Miljö- och klimatfrågorna är en dimension, som måste få en starkare profil i utrikespolitiken.

Medborgarens rätt till personlig integritet är grundläggande i ett liberalt samhälle och för människors möjlighet att leva sina liv i frihet. Centerpartiet eftersträvar ett samhälle där människor vågar vara öppna. Vi är övertygade om att öppenhet föder öppenhet.

3. FLER JOBB I NYA OCH VÄXANDE FÖRETAG

Arbete är en förutsättning för en god välfärd, enskild såväl som gemensam. Därför måste fler få jobb eller skapa sitt eget arbete. Arbete har ett egenvärde och därför ska alla ha möjlighet att bidra efter förmåga. Allas insatser behövs.

Det behövs fler företagare, som kan skapa de nya jobben. Fritt, spritt och personligt ägande är företagsamhetens livsnerv. Det personliga ägandet lockar fram initiativ, engagemang och ansvarstagande. Det man äger vårdar man, det må gälla den egna lägenheten eller huset, skogsmarken eller tomten, båten, bilen eller annat. Fritt och spritt personligt ägande motverkar också koncentration av ägande och makt.

3.1 Fler företag som vågar anställa

För att fler människor ska få jobb krävs att fler startar och driver företag runt om i Sverige. Fler företagare måste våga anställa. Centerpartiet vill bredda företagsamheten genom nya innovationer och nya företagsidéer och uppmuntra de som är innovativa.

Vi prioriterar fler insatser för att ytterligare främja tryggheten för företagare.

Arbetsgivaravgifternas storlek har stor betydelse för möjligheten att anställa. Därför är den halverade arbetsgivaravgiften för anställning av unga betydelsefull för att minska ungdomsarbetslösheten. Centerpartiet anser att det behövs fortsatta sänkningar av arbetsgivaravgifter och egenavgifter när ekonomin så medger.

Efter årtionden av ökat krångel för företagare ser vi nu ett historiskt trendbrott - regelbördan har minskat med drygt 7 miljarder kronor sedan 2006. Vi vill fortsätta att förenkla och förbättra regelverket. Målet om att minska företagens administrativa kostnader med 25 procent står fast. Det krävs kraftfulla förenklingsåtgärder också på EU-nivå. Det ska bli ännu enklare, roligare och mer lönsamt att driva företag.

3.2 Fler jobb med halverad tjänstemoms

Tjänstesektorn är arbetsintensiv. Lägre tjänstemoms skapar många nya jobb, inte minst för ungdomar. Med lägre tjänstemoms blir det billigare att äta på restaurang och klippa håret.

När priserna sjunker ökar efterfrågan och då blir jobben och företagen i dessa branscher fler. Företagen inom restaurang- och frisörbranschen sysselsätter ofta ungdomar och invandrare, grupper som har en svagare förankring på arbetsmarknaden. Halverad moms på dessa tjänster är ett effektivt sätt att underlätta företagande och bidra till fler jobb för dem som har svårt att få in en fot på arbetsmarknaden.

3.3 Förnya näringslivet

Sverige behöver fler entreprenörer, fler kvinnor och män som ser företagande som ett självklart val. De nya jobben skapas av nya och växande företag, som ofta finns i nya näringar. Turistnäringen utvecklas mycket snabbt med ett allt större inslag av upplevelser och aktiviteter. De kulturella och kreativa näringarna har goda förutsättningar att utvecklas.

En ambitiös klimat- och energipolitik ger förutsättningar för Sverige att ta ledningen i en grön omställning och säkra energitillförsel för företagen. Sverige behöver en utvecklad strategi för grön tillväxt där forskning, företag och den offentliga sektorn samarbetar.

Sverige ska vara ett land för uppfinningsrika människor. Att stärka innovationskraften i hela samhället är avgörande för att jobben ska bli fler, konkurrenskraften öka, produktionen av varor och tjänster bli effektivare och mer miljövänlig. Sverige behöver bli ännu bättre på att dra nytta av nya rön och omsätta dem i nya tjänster och produkter. Då kan även exporten öka och Sverige bättre ta tillvara den kompetens och erfarenhet som finns inom exempelvis miljöteknikområdet.

Nya företag behöver riskvilligt kapital. Centerpartiet vill införa ett riskkapitalavdrag för att underlätta nyföretagande. För att tillgången till riskvilligt kapital ska vara god för yngre företagare är det viktigt att ägarskiften fungerar smidigt. En viktig förutsättning för att öka tillgången på riskvilligt kapital är borttagandet av förmögenhetsskatten, som Alliansregeringen genomfört. Centerpartiet säger bestämt nej till vänsteroppositionens förslag om att återinföra förmögenhetsskatten.

3.4 Fler välfärdsföretagare - ökad frihet för kvinnor

Vi behöver fler företagare inom välfärden, inte färre. Lika självklart som att ett byggföretag bygger skollokaler för skattepengar och gör vinst, ska också en friskola eller ett hemtjänstföretag kunna gå med vinst. Fler välfärdsföretag gynnar jämställdheten, ökar valfriheten och självbestämmandet för medborgarna.

Genom bland annat reformer för ökad valfrihet, etableringsfrihet inom primärvården, införande av barnomsorgspeng, omreglering av apoteksmarknaden och slopandet av den så kallade stopplagen har nya möjligheter öppnats för företagande inom välfärdsområdet. Detta ger särskilt kvinnor ökade möjligheter till eget företagande och möjlighet att välja mellan fler arbetsgivare. En större mångfald av aktörer ger människor ökad valfrihet och driver på kvalitetsarbetet.

Centerpartiet vill att lagen om valfrihetssystem (LOV) ska bli obligatorisk i alla kommuner. Det ska vara möjligt att bli en välfärdsentreprenör i hela landet. Vi vill också främja export inom välfärdsområdet.

3.5 Utveckla RUT och inför RIT

Tusentals nya jobb har skapats genom RUT- och ROT-avdragen. Tack vare dessa avdrag har fler kvinnor startat egna företag. Vardagslivet har blivit enklare för familjer och äldre i hela landet. Många arbetslösa har fått jobb.

Vi vill utveckla RUT och ROT och komplettera med fler tjänster, exempelvis IT - och kommunikationstjänster, RIT. Det skulle ge förutsättningar för fler unga företagare. Centerpartiet arbetar också för att utveckla ROT så att avdraget gynnar gröna investeringar.

3.6 Ett skattesystem som gör det mer lönsamt att arbeta

Skattesystemet ska underlätta för människor att förverkliga drömmar. Arbete och ansträngningar ska uppmuntras. Därför har Centerpartiet varit pådrivande i genomförandet av ett jobbskatteavdrag i flera steg.

Vi är beredda att göra ytterligare inkomstskattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare. Centerpartiet vill fortsätta minska de skadliga marginaleffekterna i skattesystemet när ekonomin så medger. De svenska marginalsatserna är högst i världen. Forskning visar att kvinnor i större utsträckning än män väljer bort karriär och övertid när skatten är hög på de sist intjänade kronorna.

3.7 Bekämpa ungdomsarbetslösheten

Varje ung människa ska slippa gå in i vuxenvärlden som arbetslös. Sverige ska vara bland de länder som har lägst ungdomsarbetslöshet i Europa.

Det ska vara enklare och billigare att anställa ungdomar än vuxna, eftersom ungdomar annars har svårt att få fäste på arbetsmarknaden. Fackliga organisationer och arbetsgivare måste ta sitt ansvar för en fungerande arbetsmarknad och komma överens om förändringar som sänker trösklarna för unga på arbetsmarknaden.

Centerpartiet vill förlänga möjligheten att provanställa från sex till tolv månader. Vi vill att avstampjobb införs med möjlighet till lägre ingångslön under det första året. Avstampjobb innebär att unga anställs med lärlings-

kontrakt, men också att nyexaminerade akademiker kan få in en fot på arbetsmarknaden. Det innebär en chans att komma in i lönekarriären genom så kallade nyexjobb. Det kan kombineras med frivilliga ungdomsavtal där ungdomar under 26 år undantas från LAS under maximalt två år.

Centerpartiet vill införa möjligheter att anställas som studentmedarbetare till lägre lön. Det ger högskolestudenter möjlighet att arbeta under studietiden på arbetsplatser som är naturligt knutna till utbildningen. Det ger erfarenheter hos framtida arbetsgivare.

Centerpartiet vill pröva möjligheten att införa CFN - lån för nyföretagare, en motsvarighet till CSN - lån. Det ska vara möjligt att låna till levnadsomkostnader under företagets uppstartsfas. Vi vill fortsätta att stärka kopplingen mellan skola och arbetsmarknad och satsa mer på ung företagsamhet i skolan. Alla elever ska kunna få pröva på företagande i gymnasiet och i högskolan. Unga innovatörer måste få särskild uppmärksamhet eftersom de ofta utvecklar affärsidéer inom nya näringar, inte minst i tjänstesektorn.

3.8 Dynamik och rörlighet på arbetsmarknaden

Stor rörlighet på arbetsmarknaden är bra för alla. Det bästa sättet att möta nya utmaningar, utvecklas och höja sin lön är genom att byta jobb. En ny arbetsmarknadsmodell för Sverige ska kännetecknas av jobbtrygghet. Tryggheten ligger i den enskildes kompetens och möjlighet till omställning. Det behövs ständig kompetensutveckling för att människor ska kunna bredda sitt urval av möjliga jobb. Centerpartiet vill införa ett skattegynnsamt sparande för kompetensutveckling eller för att starta företag.

Solidariteten på arbetsmarknaden ska öka genom att klyftan mellan de som är etablerade på arbetsmarknaden och de som inte kommer in minskar. Kompetens måste premieras högre än idag. Centerpartiet vill ha en modern arbetsrätt som är väl förankrad hos arbetsmarknadens parter. Parterna bör på sikt helt återta ansvaret för turordningsreglerna.

Idag är turordningsreglerna ett hinder för småföretagens utveckling. Centerpartiet vill genomföra en förändring som innebär att alla företag med under tio anställda ska undantas helt från turordningsreglerna i LAS.

Med en mer flexibel arbetsmarknad spelar arbetslöshetsförsäkringen en viktig roll. En hög ersättning i början av ersättningsperioden kan öka individens benägenhet att byta arbete och därigenom öka flexibiliteten och stimulera rörligheten.

Alla människor ska känna trygghet i förändring, vid sjukdom och arbetslöshet. Vi ska ha ett finmaskigt och stabilt skyddsnet så att ingen faller igenom. De ekonomiska trygghetssystemen vid sjukdom, arbetsskada och arbetslöshet är en del av det generella välfärdssystemet.

Centerpartiet förespråkar en allmän arbetslivsförsäkring, som innebär att arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och arbetsskadeförsäkringen slås samman. Arbetslivsförsäkringen ska administreras av en gemensam myndighet för att få en effektiv rehabilitering och minskad rundgång i trygghetssystemen.

Invandring bidrar till ett innovativt och öppet samhälle samtidigt som den behövs för arbetsmarknaden. Sverige ska vara ett öppet och attraktivt land att invandra till.

3.9 Fritt val för jobsökande - avskaffa Arbetsförmedlingens monopol

Om en arbetssökande fritt får välja arbetsförmedling ökar valfriheten för den enskilde. Då ökar också trycket på varje arbetsförmedling att ha en effektiv förmedling av nya jobb. Centerpartiet vill konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen och införa en jobbpeng som följer den arbetslösa och en jobbonus till den aktör som förmedlar ett nytt jobb. En sådan reform gynnar särskilt unga arbetslösa. För arbetslösa som vill starta företag ska starta eget-coacher vara ett alternativ till en arbetsförmedlare.

3.10 Förbättra jämställdheten - öka kvinnors frihet

Jämställd fördelning av kvinnors och mäns inkomster och förmögenheter medverkar till ett jämställt samhälle

och en likvärdig frihet för alla. Kvinnor ska ha samma frihet och valfrihet som män. Ansvaret för att nå ett jämställt samhälle med fria individer är gemensamt för kvinnor och män och medvetenheten måste komma i tidig ålder. Skolan måste tydligare genomsyras av ett medvetet jämställdhetstänkande.

En liberal jämställdhetspolitik utgår från att kvinnor ska ha samma rättigheter, möjligheter och friheter som män. Även kvinnor ska kunna leva på sin lön. Därför vill vi fortsätta sänka skatter för låginkomsttagare. Den som arbetar inom vård, skola och omsorg ska kunna välja mellan en mångfald av arbetsgivare. Det ökar möjligheten att få högre lön och större inflytande.

Centerpartiet vill under de kommande åren fortsätta satsa på kvinnors företagande, inte minst bland gruppen invandrarkvinnor. Offentliga innovationssystem, rådgivnings- och finansieringsstöd måste i större utsträckning vända sig till kvinnor som startar och driver företag. Vi vill arbeta för att öka antalet kvinnor i offentliga och privata bolagsstyrelser samt ledningsfunktioner.

Kvinnors möjlighet att göra karriär ska underlättas genom ökade möjligheter till köp av privata tjänster och olika alternativ inom barnomsorgen.

Män och kvinnor måste dela på ansvaret för hem och familj. Därför vill vi utveckla och förenkla jämställdhetsbonusen för att fler föräldrar ska stimuleras att dela föräldraförsäkringen mer jämnt mellan sig.

Vi kommer att fortsätta kampen mot alla former av könsrelaterat våld och öka insatserna för att stärka kvinnors trygghet i samhället. För att lyckas krävs fler poliser och ett effektivare rättsväsende, till exempel förbättringar av spaningsregistret och regelförenklingar som gör det enklare för utsatta kvinnor att få skyddad identitet. Samhällsplaneringen måste i ökad utsträckning bidra till att skapa trygga miljöer för kvinnor.

3.11 Utveckla hela landet

För att få riktig fart på Sverige krävs att alla delar av landet bidrar. Tillväxt i hela landet handlar om att stärka regioners och individers möjligheter till entreprenörskap, konkurrenskraft och sysselsättning. En tillväxtinriktad politik för hela landet skapar möjligheter att tillvarata den lokala och regionala miljöns unika förutsättningar.

EU:s gemensamma politik för regional utveckling, den så kallade sammanhållningspolitiken, är viktig för att utveckla Europas olika regioner. Sverige ska fullt ut använda de resurser som EU-samarbetet kan tillföra Sverige för regional utveckling.

Landsbygden har stora tillgångar i form av råvaror, energi och goda livsmiljöer. Det finns en stor efterfrågan på dessa resurser och kan rätt nyttjat ge goda utvecklingsmöjligheter för den svenska landsbygden. Sverige måste bättre tillvarata landsbygdens möjligheter att bidra till hållbar utveckling genom bland annat livsmedelsproduktion, förnybar energi, hållbar turism och kulturupplevelser.

Många småorter har under ett antal år avfolkats och kräver idag en upprustning för att bli mer attraktiva. Därför bör en strategi för hur ny och spännande samhällsplanering kan popularisera landsbygdens småorter tas fram.

Sveriges bönder ska kunna konkurrera på rättvisa villkor med bönder i resten av Europa. Äganderätten ska värnas och utvecklas. EU ska ha en gemensam jordbrukspolitik som reformeras så att produktionsstöden minskar och satsningen på landsbygdsutveckling ökar.

Centerpartiet har i regeringen ansvarat för att en bred strategi för landsbygden har tagits fram med ett stort antal åtgärder (156 åtgärder) inom olika områden. Det arbetet måste fortsätta och förstärkas.

Statlig och övrig offentlig service ska finnas i hela landet, och den ska vara samordnad och anpassad efter befolkningens och företagens behov. Dessa ska fungera som lokala servicepunkter. Staten, kommunerna och regionerna måste ta ansvar för den nära servicen. Privat, offentlig och ideell sektor ska samverka.

För att öka tryggheten vill vi fortsätta utbyggnaden av den polisiära närvaron i hela landet.

Sveriges olikheter är en tillgång som bäst tas tillvara om människor som bor och verkar i en region själva fattar beslut över viktiga frågor. Vi vill stärka den lokala och regionala nivåns inflytande och makt inom t ex infrastruktur, kultur och regionala utvecklingsfrågor.

3.12 Sverige - Europas nya matland

Centerpartiet har en vision om att skapa 10 000 nya jobb på landsbygden genom att satsa på mat och upplevelser i samband med mat. Vi har redan idag stora möjligheter att bli Europas nya matland. Tack vare det kalla klimatet och de långa ljusa sommarkvällarna växer grödorna långsammare och smakar mer. Djuren är fria från sjukdomar som salmonella, vilket ger oss friska fräscha livsmedel. Vårt klimat ger oss också unika chanser till ekologisk odling, som vi ska ta tillvara. Vi vill underlätta och medverka till framväxten av regionala centrum för utveckling av livsmedel.

Vår vackra natur kan ge oss fantastiska upplevelser som många vill kombinera med en god måltid gjord på lokala specialiteter. När Sverige är på väg att bli Europas nya matland ökar möjligheterna för nya jobb i turistnäringen.

3.13 Knyt ihop stad och land

För att skapa ett gott samhälle krävs att människor trivs både på landet och i staden. Bra kommunikationer är nödvändiga för att knyta ihop stad och land. Alltför vill bo på landet och jobba i staden, vilket leder till att arbetsmarknadsregionerna blir större och större rent geografiskt. Det ställer nya krav på infrastrukturen.

De storsatsningar på vägar, järnvägar, spårvägar, flyg, hamnar och cykelbanor som regeringen genomför är investeringar som knyter samman Sverige. Såväl enskilda grusvägar som förbifart Stockholm behövs i denna väv av kommunikationer. Alla människor i hela Sverige behöver tillgång till mobiltelefoni och snabba bredband för utbildning, arbete, företagande och i kontakter med andra människor.

Centerpartiet säger absolut nej till vänsteroppositionens förslag om att införa en kilometerskatt för transporter. En sådan straffskatt på avstånd skulle försämra flödet mellan land och stad, öka kostnaderna för landsbygden och försvåra grön energiomställning.

4. FÖRNYAD VÄLFÄRD MED ÖKAD VALFRIHET

Den gemensamma välfärden ska betalas gemensamt men vara bättre anpassad till människors olika behov och önskningar. I ett tryggt samhälle ska människor känna sig fria – inte beroende.

4.1 En skola där alla talanger tas tillvara

Erfarenheterna från framgångsrika skolor visar hur bland annat ett tydligt ledarskap, höga förväntningar på varje elev, kontinuerlig uppföljning och utvärdering och ett positivt klimat mellan lärare, föräldrar och elever byggt på respekt och ömsesidigt förtroende kan främja mycket goda resultat.

Centerpartiet vill stimulera skolutveckling och framgångsrika skolor. Det behövs tydligare mål, tidigare uppföljning och högre förväntningar på alla barn i skolan. Alla elever måste få möjlighet att utvecklas maximalt och alla talanger ska tas tillvara, praktiska, teoretiska, skapande och entreprenöriella.

För att nå dit föreslår Centerpartiet en kunskapsmiljard för att stimulera framgångsrika skolor, fler undervisningstimmar, satsningar på entreprenörskap och ny teknik i skolan samt fortsatta satsningar på lärarnas och rektorernas kompetens. Den stora omläggningen av skolpolitiken som Alliansregeringen påbörjat med bland annat en ny gymnasieskola ska fullföljas.

4.2 Elever med rättigheter - inför Lex Sarah i skolan

Elever ska ha inflytande, få ta plats och garanteras ökad rättssäkerhet. Lärare och rektor har ansvar för att elever har en trygg skolmiljö och behandlas rättvist. Därför ska betygen kunna överklagas. Kraven ska skärpas så att lärare slår larm om elever mobbas, kränks eller på annat sätt far illa. En motsvarighet till Lex Sarah inom äldre-vården ska därför införas i skolan.

Elevhälsan ska få utökade resurser för att bättre klara de behov som många ungdomar har i fråga om stress, psykisk ohälsa och vantrivsel i skolan. Särskilt flickornas situation behöver lyftas fram, som i högre grad än poj-karna drabbas av psykisk ohälsa men också av hedersrelaterad problematik.

4.3 Högre kvalitet i yrkes- och högskoleutbildning

Utbildningen för vuxna behöver byggas ut och kvaliteten höjas. Yrkeshögskolan behöver fler platser och kvaliteten i undervisningen för invandrare höjas. Vuxenutbildningen ska kunna erbjuda både studieförberedande och yrkesförberedande utbildning och vuxenlärlingsplatser.

Centerpartiet vill införa ett system med i tre terminer i högskolan och vuxenutbildningen. Såväl samhället som studenterna gynnas om studietiden kan förkortas och lokalerna kan utnyttjas effektivare. Många som redan studerat färdigt vill kunna kompetensutveckla sig också på sommaren.

En hög utbildningsnivå är viktig för att Sverige ska kunna hävda sig väl i den globala konkurrensen. Sverige ska tillhöra världstoppen när det gäller andelen invånare med en eftergymnasial utbildning från högskolan eller yrkeshögskolan och när det gäller satsningar på forskning och utveckling. Forskning och innovation måste förstärkas och en svensk innovationsstrategi bör tas fram.

4.4 Ökad valfrihet i välfärden

Det behövs en ökad valfrihet i välfärden. Människor ska kunna välja förskola och skola, läkare, sjukhus och äldreomsorg. En mångfald av utförare skapar en kvalitetsdrivande konkurrens som utvecklar välfärden. Det ger karriärmöjligheter för dem som arbetar på förskolor, vårdcentraler och i äldreomsorgen.

Steg för steg vill Centerpartiet öka valfriheten i välfärden. Barnomsorgspengen ska behållas och lagen om valfrihetssystem, LOV, ska bli obligatorisk så att valfriheten inom omsorgen ökar i hela landet. En valfrihetsreform ska genomföras inom vuxenutbildningen, Frivux.

Centerpartiet kommer att bekämpa alla försök att centralt, lokalt och regionalt minska valfriheten.

4.5 Ökad trygghet för äldre

Alla ska ha möjlighet till en bra ålderdom. Både samhälle och individ vinner på att äldre människors erfarenheter och krafter kommer till nytta både på arbetsplatser och i ideella sammanhang. Centerpartiet vill ta bort hinder för äldre som vill fortsätta i yrkeslivet. Centerpartiet vill att alla pensionärer ska kunna få F-skattesedel.

Många äldre är friskare och piggare än tidigare. Samtidigt är ålderdomen en tid då många drabbas av sjukdom. Den ekonomiska situationen för äldre varierar också. Många kan unna sig resor och upplevelser, medan andra lever under ekonomiskt knappa förhållanden. Centerpartiet vill att RUT - avdraget ska göras särskilt förmånligt för äldre pensionärer.

Centerpartiet vill införa en pargaranti för att garantera att äldre kan bo tillsammans i äldreboenden om de vill. Många fallolyckor och andra skador kan förhindras genom förebyggande hembesök hos äldre. Äldre med många sjukdomar ska få en mer sammanhållen vård och bli VIP-personer i vården.

Centerpartiet och regeringen har sänkt skatten för pensionärerna vid tre tillfällen. Hittills har en sammanlagd skattesänkning på ca 4 500 – 5 800 kronor per år genomförts för en ensamstående pensionär med full garanti-pension. Centerpartiet vill fortsätta att sänka skatten för pensionärerna när ekonomin så medger. De pensionärer som har lägst pension bör prioriteras också i framtiden.

4.6 Öka tillgängligheten i vården

Hälsan i Sverige är ojämnt fördelad och hälsoklyftor ska motverkas. Genom att främja hälsan och förebygga sjukdomar håller man sig frisk längre. På detta område behövs utvecklat samarbete mellan vården och andra aktörer som skola, arbetsgivare, myndigheter och ideella organisationer.

Alla som behöver ska ha snabb tillgång till hälso- och sjukvård av god kvalitet. Den svenska hälso- och sjukvården har länge haft problem med långa väntetider och vårdköer. Alliansregeringen har skärpt vårdgarantin för vård inom fastställda tidsramar. Vårdgarantins tidsgränser behöver kortas ytterligare för att patienterna ska få vård snabbt.

Vi vill förnya vården genom att öka varje människas möjlighet till valfrihet, självbestämmande och delaktighet. Patientens ställning behöver stärkas och patienträttigheterna öka. En central fråga är att man själv ska kunna välja läkare, vårdcentral och sjukhus. En viktig förutsättning för att kunna välja är ökad transparens och jämförbarhet mellan kvalitet och tillgänglighet hos olika vårdgivare.

Fler privata företag inom vården ökar möjligheterna att välja och tillför hälso- och sjukvården nya idéer. Ökad mångfald av vårdgivare förbättrar möjligheterna för kvinnors företagande och leder till fler arbetsgivare i en kvinnodominerad bransch. Det ger också nya förutsättningar för regional näringslivsutveckling och svensk tjänsteexport.

Vården ska vara så stabil och trygg att äldre och andra som behöver vård ofta, aldrig ska tvivla på tillgängligheten till primärvård eller hemsjukvård.

4.7 Stärk diskrimineringslagstiftningen

Centerpartiet värnar alla människors lika rätt och värde, oavsett kön, religiös tillhörighet, hudfärg eller sexuell läggning. Många homosexuella, bisexuella och transpersoner känner sig kränkta och utsatta varje dag. Centerpartiet arbetar för att ytterligare stärka rättigheterna för hbt-personer.

Många människor med funktionsnedsättning hindras från att fullt ut vara delaktiga i samhället. Centerpartiet accepterar inte att människor utestängs. Bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning ska betraktas som en diskrimineringsgrund och omfattas av diskrimineringslagstiftningen. Centerpartiet vill se ännu fler och snabbare insatser för att personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att försörja sig genom eget arbete. Studerande inom särvtux behöver få bättre möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

4.8 Bättre mat i vården, skolan och omsorgen

Massor av barn, ungdomar och äldre serveras varje dag mat från de offentliga köken. Kommuner, landsting och regioner har ett särskilt ansvar för att den maten håller hög kvalitet. Det handlar om ganska självklara saker: Maten ska vara sund och säker och fri från onödiga tillsatser. Mjölk ska komma från kor som har fått vara ute och beta på sommaren, kött från grisar som inte har fått svansen avklippt och ägg från hönor som åtminstone har tillgång till sandbad och sittpinne. Genom att ta makten över maten går det att skapa förutsättningar för bättre matkvalité, en ökad andel lokalt producerade livsmedel och ekologisk mat i skola och omsorg. Kommunerna ska ge äldre och sjuka rätt att välja vem som ska laga den mat som sänds hem till dem.

5. VÄRLDENS MEST AMBITIÖSA MILJÖPOLITIK

Sverige ska ha världens mest ambitiösa miljöpolitik. Miljö- och klimatutmaningarna ska användas som en ekonomisk hävstång för grön tillväxt. Framtidens vinnare blir de som leder kapplöpningen in i den gröna ekonomin. Sverige är inte störst, men ska vara först. Sverige ska som rikt, industrialiserat och högteknologiskt land utvecklas till en grön ekonomi i samklang med jordens klimat- och miljövillkor. Vägen dit går genom miljödriven ekonomisk tillväxt, som brukar naturen utan att förbruka. Så erövrar nya marknader och skapas nya företag, fler jobb, affärsmöjligheter, innovativa tjänster och produkter, samtidigt som vi tar ansvar för miljön och klimatet. De gröna näringarna ger råvarorna för framtidens miljöanpassade produkter och skogen är ryggraden i framtidens gröna ekonomi.

5.1 Klimatet kräver föredömen

Klimathotet är vår tids största utmaning. Hotet är globalt, och kräver globala lösningar. Därför krävs ett ambitiöst och bindande globalt avtal. Alla länder måste medverka till att hålla den globala temperaturökningen under två grader. De rika länderna ska gå före.

Klimatutsläppen måste minska här och nu. Sverige skall fortsatt vara pådrivande internationellt för en grön omställning. Att kombinera ambitiösa klimatmål med nya innovationer och därigenom skapa en hållbar tillväxt ger oss ökade förutsättningar att både skapa nya jobb och lösa klimatkrisen. De länder som har högst ambitioner på klimatområdet ska gå före och inspirera andra länder att följa efter. Sverige bör därför vara med och samla föregångsländerna till ett gemensamt arbete.

En del av arbetet bör vara att initiera långsiktigt strategiskt arbete med utvecklingsländer för överföring av grön teknik, investeringar, anpassningsåtgärder och skydd av skog. Sverige är en av världens största biståndsaktörer och ska ta initiativet att utveckla detta samarbete med utvecklingsländer.

EU ska ta ledningen i arbetet att bli världens första helt klimatanpassade region. EU är den ländergrupp som har antagit de mest ambitiösa klimatmålen i världen. För att ytterligare öka omställningstrycket i den europeiska ekonomin bör EU inom tio år minska sina klimatutsläpp med 30 procent. Ett moratorium för nya kolkraftverk som inte har fullständig rening av koldioxid, (CCS) bör införas.

Redan om tio år ska utsläppen för Sverige ha minskat med 40 procent, vilket också är det högsta målet inom EU. Därmed når vi lägst klimatpåverkan per person av alla industriländer. Om tjugo år bör utsläppen ha minskat med nära två tredjedelar, så att Sverige år 2050 inte längre har några klimatutsläpp.

5.2 Mer förnybar energi

Som en del i Alliansregeringen har Centerpartiet medverkat till en historisk klimat- och energiöverenskommelse som skapar förutsättningar för en storsatsning på förnybar energi. Sverige har som första industriland presenterat en strategi för att fasa ut fossil energi. Här har skogsnäringen en viktig roll. Skogsbrukets produktionsförmåga måste nyttjas fullt ut. Den växande skogen har den största klimatförbättrande effekten. Om tio år ska hälften av Sveriges energi vara förnybar, också det högsta målet inom EU. Centerpartiets mål är trygg och miljövänlig energiförsörjning byggd på förnybar och hållbar energi. Om tjugo år bör två tredjedelar av energin vara förnybar, och visionen är en helt förnybar energiförsörjning år 2050.

Centerpartiet vill skapa långsiktiga och stabila spelregler för industrin och energisektorn. Elförsörjningen i Sverige har i alltför hög grad varit beroende av vattenkraft och kärnkraft. För att skapa en långsiktigt robust elförsörjning, behöver ett tredje ben utvecklas, med en kraftfull utbyggnad av förnybar energi, som också steg för steg minskar vårt beroende av kärnkraft. Centerpartiet slår vakt om den kommunala vetorätten vad gäller uranbrytning. Ett starkt Centerparti är garanten för att uranet ska vara kvar i marken.

Vi vill skapa en gemensam nordisk och europeisk elmarknad. En ökad export av förnybar och koldioxidfri el minskar klimatutsläppen i Europa och skapar nya jobb i en växande svensk energisektor. För att kunna bygga ut förnybar el och använda energin effektivare behövs både smarta elnät och fler förbindelser med omvärlden. Tillståndprocesserna för både förnybar produktion och elnät måste fortsätta att förkortas och förenklas.

Centerpartiet vill samla Sverige kring en nationell strategi för biogas. Det behövs även ett nationellt stöd för solenergi och bättre ekonomiska villkor för vindkraftskooperativ.

Centerpartiet vill sälja delar av Vattenfall och använda intäkterna till ett nytt spjutspetsbolag Framtidsenergi AB – med uppgiften att, tillsammans med privata aktörer, investera i framtidens energilösningar och nya gröna jobb i Sverige. Medlen ska även användas till en särskild investeringsfond för Norrlands inland. I samband med en delförsäljning av Vattenfall ska fortsatt kontroll av vattenkraftstillgångarna säkras.

5.3 Hög ambitionerna för energieffektivisering

Energieffektivisering är lönsamt och minskar klimatutsläppen dramatiskt. Den offentliga sektorn ska visa vägen genom ambitiösa energieffektiviseringsprogram och krav vid upphandling i stat, kommuner, regioner och landsting. För att få en effektivare elanvändning vill Centerpartiet införa ett system med så kallade vita elcertifikat. Individuell elmätning är ett annat viktigt incitament för att främja effektivare elanvändning. Utbyggnad av så kallade smarta nät måste snabbas på, liksom teknikutveckling i supersnabba elnät (super grid). Användningen av bränslen för industri och transporter ska effektiviseras genom effektiviseringsprogram för industrin, mer tågtransporter och mycket effektivare och klimatsmartare vägtransporter. Arbetet med energieffektivisering måste ske i samarbete med både stora och små företag samt med bostads- och transportsektorn. Vi vill öppna möjligheten att sälja småposter av el in i distributionsnätet. Inom tio år ska all nybyggnation använda lågenergi-teknik.

Sverige har goda förutsättningar att ytterligare öka ambitionen när det gäller energieffektivisering och höja de mål som Sverige drivit fram nationellt och i EU. Sverige bör driva på det internationella samarbetet för att öka insatserna inom energieffektiviseringsområdet.

Alliansregeringen har kraftigt ökat insatserna för miljöteknikutveckling under mandatperioden, med nya samarbeten med bland annat USA, Kina och Brasilien. Byggt på de erfarenheterna vill Centerpartiet skapa en bred nationell miljöteknikstrategi. Så kan svenskt miljö-kunnande få mångdubbel effekt både för global miljö, utveckling i fattiga länder och nya gröna jobb och växande företag i Sverige.

Centerpartiet vill införa ett klimatkonto för näringslivet. Klimatkontot riktar sig till företag som satsar på klimatfrämjande innovationer, produktutveckling och tjänster. Dessa företag ska kunna låna upp kapital till förmånliga villkor.

5.4 Jaga utsläppen, inte bilisterna – inför en supermiljöbilspremie

Miljöbilspremien ledde till en rivstart för miljöbilsutvecklingen. Idag är mer än var tredje bil som säljs en miljöbil. Nu krävs ytterligare insatser. Målet är att fordonsparken ska vara oberoende av fossila bränslen år 2030.

Sverige ska verka för ökade krav och bindande EU-regler för personbilars utsläpp. Till år 2020 ska det genomsnittliga gränsvärdet för nyproducerade bilar i Europa sänkas ned mot 80 gram koldioxid per kilometer. För att stimulera fordon med ännu lägre utsläpp vill Centerpartiet införa en supermiljöbilspremie för de bilar som släpper ut allra minst.

Det behövs både en långsiktig strategi och satsningar på pilotanläggningar för nästa generations biodrivmedel. Det krävs en snabb och storskalig introduktion av elbilar, bl a genom samordnade inköp från stat och kommuner samt en enhetlig infrastruktur för laddning av bilbatterier.

Alliansregeringen har presenterat ett omfattande klimatskattepaket som genomförs stegvis de kommande åren för att klara klimatmålen. Ekonomiska styrmedel är det mest effektiva sättet att minska koldioxidutsläppen och främja en fossiloberoende fordonspark. Centerpartiet vill ha en fortsatt låg fordonsskatt för fordon med låga utsläpp. Vi vill också ha fortsatt skattebefrielse för etanol och andra biodrivmedel, som sedan ersätts med ett marknadsekonomiskt styrmedel som befäster prisskillnaden mellan bensin och biodrivmedel.

Riksdagen har redan beslutat om kommande höjningar av klimatskatterna i flera steg som leder till att klimatmålen nås. Om ytterligare steg krävs för att uppfylla klimatmålen, ska det ske genom grön skatteväxling som samtidigt sänker skatten ytterligare på arbete och företagande. Det innebär en skarp kontrast till vänsterkartellens förslag på ensidiga skattehöjningar som drabbar låginkomststagare och inte leder till nödvändiga utsläppsminskningar.

Klimatmålen kan bara uppnås om alla människor, även de med låga inkomster, har verkliga möjligheter att bidra. De närmaste åren, då många människor ännu bär krisens bördor, är det orimligt att ytterligare öka kostnaderna för att transportera gods och människor.

5.5 Renare hav – minska kväveutsläppen!

En framgångsrik miljö- och klimatpolitik måste syfta till att skydda och bevara de livsviktiga ekosystem som finns i hav, sjöar och vattendrag. Östersjön är ett innanhav som är särskilt känsligt. Övergödning och utsläpp måste minska runt hela Östersjön, för att inom tio år ha nått ned till vad miljön tål.

Alliansregeringen har kraftfullt ökat satsningen på havsmiljön genom havsmiljömiljarden. Centerpartiet vill kommande period avsätta ytterligare en havsmiljömiljard, införa ekonomiska styrmedel som minskar utsläpp av fosfor och kväve och hårdare krav på rening hos kommunala reningsverk. Samtidigt ska insatserna för att minska jordbrukets utsläpp öka.

Om Östersjöns och Västerhavets marina miljö ska kunna räddas krävs det att alla berörda länder samverkar. Östersjön måste nu bli ett pilotområde inom EU, där länderna enas om en gemensam syn på förvaltningen av Östersjöns resurser. EU:s ohållbara fiskepolitik måste ändras så att fiskebestånden återhämtar sig. Det krävs ökade insatser för att identifiera och sanera källor till kadmium och PCB, förbättrad sjösäkerhet på Östersjön och stärkt beredskap för oljeutsläpp och skärpta straff vid avsiktliga oljeutsläpp. Alla länder runt Östersjön måste ha krav på dubbelskrov och öppet redovisa miljökonsekvensbeskrivningar för all planerad verksamhet som kan ha negativ miljöpåverkan. Ingen oljeborring bör tillåtas i Östersjön.

5.6 Biologisk mångfald, artrikedom och öppna landskap

Människan är beroende av naturen. Därmed har människan också ett ansvar att vårda haven, sjöar och vattendrag samt skogarna och ängarna med deras mångfald av djur och växter. Sverige ska ha en mycket hög ambition för naturvården. För att förverkliga en sådan naturvårdspolitik krävs ett arbete som utgår från brukare och lokala samhällen. Förhållningssättet bygger på devisen bruka utan att förbruka. Det krävs ökade insatser för att hålla landskapet öppet och för att öka tillgängligheten till naturen. Vår generation har ansvaret att upprätthålla den livsviktiga artrikedomen. Åtgärdsprogram för hotade arter ska vidareutvecklas, stärkas och breddas.

Sverige ska vara pådrivande för skydd och ett hållbart brukande av skogar över hela världen. En förutsättning för ett hållbart skogsbruk i Sverige är att engagera markägarna i naturvården. Under alliansregeringen har skyddet av naturskog flerdubblats, genom att i första hand använda statens skog i stället för att tvinga små skogsägare att sälja mark. Ytterligare steg måste tas: De mest skyddsvärda skogarna ska skyddas samtidigt som högre miljökrav uppfylls i allt brukande.

Genom att beräkna och synliggöra värdet av naturens tjänster, såsom rent vatten, växande skogar och friska livsmedel inräknas dessa som en del i samhällsekonomin. Med ett synligt pris kan marknadsekonomiska lösningar och ekonomiska styrmedel utvecklas. En strategi för detta ska utvecklas.

5.7 Skärpta krav på kemikalier och giftfri miljö

Systematiskt måste farliga kemikalier och gifter avlägsnas från vår vardag och vår miljö. Sverige har framgångsrikt förbjudit kvicksilver. Nu ska vi arbeta för att EU som föregångare förbjuder kvicksilver i produkter som steg på vägen mot en internationell utfasning av kvicksilver. Vi vill skapa ett globalt ramverk för begränsning av kemikalier och ett globalt informationssystem för prioriterade produktgrupper.

Sverige ska driva på för en mer effektiv kemikaliepolitik i EU. Vi vill skärpa EU:s kemikalielagstiftning REACH. Tillåtna maxgräns måste skärpas och lagstiftningen omfatta fler grupper av ämnen, såsom hormonstörande kemikalier. En skärpt lagstiftning bör även omfatta fler typer av flamskyddsmedel, perflourerade ämnen och mjukgörare inklusive ftalater. Informationsplikten måste skärpas och kontrollen av importerade varor förbättras.

Inom ramen för en skärpt europeisk kemikaliepolitik behövs en svensk handlingsplan för att identifiera, begränsa och fasa ut farliga kemikalier. En del av handlingsplanen bör vara en dialog mellan myndigheter, näringsliv och berörda organisationer. En annan del bör vara att kartlägga och analysera effekterna av farliga kemikalier, särskilt kombinationseffekter av att olika ämnen blandas. Bättre kunskap påskyndar arbetet för giftfri miljö. Ett aktivt svenskt arbete med livsmedel som är giftfria och utan hälsofarliga tillsatser ska prioriteras.

5.8 Bygg gröna och hållbara städer

Världens städer växer snabbt. Mer än hälften av världens befolkning bor i storstäder. Sverige ska utvecklas till en förebild för resten av världen för hur man bygger och bor mer miljöanpassat och klimatsmart. Det skapar jobb och nya exportmarknader.

Den mångkulturella staden skapar nya möten och kulturyttringar som ska tas tillvara.

Ny teknik ger förutsättningar för bostäder som minimerar energianvändning och själva producerar den energi de behöver. Genom kraftig utbyggnad av modern, effektiv kollektivtrafik och utveckling av elbilar skapas förutsättningar för avgasfria och bullerfria innerstäder.

Kommunerna bör få möjlighet besluta om införandet av trängselavgifter och användningen av dess intäkter. På så sätt blir det enklare för de enskilda kommunerna och städerna att reglera den lokala trafikens miljöpåverkan.

Stat och kommun ska driva på arbetet för att åstadkomma den hållbara staden. Det gäller i dagligt miljö- och teknikarbete och i all upphandling, men även i all stadsplanering, vid upprättandet av detaljplaner för nya bostads- och fritidshusområden, större köpcentra och företagsetableringar.

Grönområden och parker ska skyddas mot exploatering. Fler naturreservat ska bildas i stadsområdena. Nationalstadsparker ska inrättas i fler städer, med nationalstadsparken i Stockholm som förebild. Skyddet av dessa ska säkras.

6. MED SIKTE PÅ 2020

I valet den 19 september avgör väljarna den fortsatta färdriktningen. De politiska alternativen är tydliga:

- Ska vi stärka arbetslinjen och företagandet eller gå tillbaka till bidragslinjen?
- Ska vi ha ordning i Sveriges finanser eller stora ofinansierade utgifter?
- Ska människor ha rätt att komma tillbaka eller vara kvar i utanförskap?
- Ska kvinnors frihet öka eller minska?
- Ska vi ha kvalitet och mångfald i välfärdens verksamheter eller gå tillbaka till enkelspårighet och väntetider?
- Ska vi ha miljöresultat eller miljöprat?
- Ska stad och land samarbeta eller ska vi skapa motsättningar?

Det är ett ödesval som väljarna har i sin hand. Vi har vänt utvecklingen i Sverige till att bli ett land där vi hjälps åt och jobbar hårt för vårt gemensamma bästa.

Sverige är ett litet land utsatt för tuff konkurrens och detta kräver stora ansträngningar. Fler måste vara företagssamma och innovativa och fler måste jobba mer om vi ska få resurser till vår välfärd. Sverige måste bli ett land av möjligheter och drömmar.

Mandatperioden 2010-2014 är en avgörande period för människorna i vårt land. Men vägen framåt handlar om hela det kommande årtiondet. Vi måste sikta ännu längre.

Centerpartiet har satt upp sex ambitiösa mål som Sverige ska ha nått om tio år, år 2020. Sex mål för fler företag och nya jobb, ledande insatser för bättre klimat och hälsa, ökad jämställdhet, bättre utbildning, starkare samhällsekonomi och ökad global konkurrenskraft. Målen ger en inriktning för hur Sverige ska utvecklas.

Att nå målen förutsätter ett Sverige där hela landet är med. Där varje individ är delaktig och bidrar. Det är ett Sverige som rustar sig för framgång i en globaliserad värld.

Framtiden tillhör dem som vågar!

- **2020 ska Sverige ha världens bäst utbildade befolkning**

En global värld ställer höga krav på välutbildade medborgare och en konkurrensutsatt arbetsmarknad kräver kompetenta medarbetare. Alla elever måste få möjlighet att utvecklas maximalt och alla talanger tas tillvara. En förskola och skola av hög kvalitet är lika nödvändigt som en utbyggd yrkesutbildning och undervisning för vuxna. Kvaliteten i högskoleutbildningen behöver höjas och Sverige ska ha forskare i världsklass på ett antal områden.

- **2020 ska Sverige vara bland de tre bästa länderna i EU när det gäller tillväxtföretagande**

Sverige behöver öka företagandet i hela befolkningen och öka antalet företag som växer och skapar nya jobb. En stark innovationsförmåga med nya produkter och tjänster kombinerad med ökad export på befintliga och nya marknader stärker svensk konkurrenskraft. Genom fler jobb i privat sektor läggs även grunden till hållbar finansiering även av välfärden.

- **2020 ska Sverige ha lägst klimatpåverkan per person av alla industriländer**

Sverige ska bli det första industriland som lämnar beroendet av fossil energi där minst hälften av energin är förnybar 2020. Sverige ska sänka de redan låga utsläppen per person till den nivå som krävs för att klara klimatet. Genom innovationer och ny teknik där energin nyttjas optimalt har nya företag möjlighet att växa fram i världsledande position. Fordonsparken ska vara oberoende av fossila drivmedel 2030. Också matproduktionen ska vara fossilfri. Utmaningen är att utveckla en grön ekonomi som både skapar jobb och hushållar med naturens resurser.

- **2020 ska Sverige ha ekonomisk tillväxt i alla arbetsmarknadsregioner**

Den nationella tillväxten är summan av den tillväxt som genereras i alla delar av landet. Vi ser idag regioner profilera sig på olika områden beroende på resurser och traditioner. Genom en aktiv politik som stärker varje regions förutsättningar att utveckla sina styrkor ska Sveriges samtliga arbetsmarknadsregioner nå ekonomisk tillväxt.

- **2020 ska Sverige ha världens bästa folkhälsa**

Hälsan i Sverige är ojämlikt fördelad mellan män och kvinnor, mellan rik och fattig, mellan hög- och lågutbildad, mellan född här och utomlands född och påverkar den enskilda människans livskvalitet, psykiska hälsa och ekonomi. Hälsoklyftor kan motverkas genom en medveten politik. Genom goda utbildningsmöjligheter, full sysselsättning, ökad kontroll över sin livssituation, stärkta hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser, rättvis tillgång till vård och omsorg och varje människas aktiva delaktighet, ska Sverige vara ett land där hälsoklyftor reduceras, utanförskapet utraderas och människor mår bra.

- **2020 ska Sverige ha jämställd fördelning mellan kvinnor och män av löner och förmögenheter**

Att nå en jämställd fördelning av kvinnors och mäns inkomster och förmögenheter är den väg som långsiktigt leder till ett jämställt samhälle och en likvärdig frihet för alla. När fler kvinnor startar företag och när fler privata entreprenörer får ta del av utförandet av offentliga verksamheter ökar även kvinnors möjligheter att kunna välja bland fler arbetsgivare och därmed konkurrera om lönerna. Med hushållsnära tjänster ökar kvinnors möjligheter att göra yrkesmässig karriär